

Citation:

Paez, Roger. "Una forma marina de ferm / A Marine Kind of Land". *Quaderns d'arquitectura i urbanisme*, num 244 (2005): 56-57. Print. ISBN 9771133884003. DL: B-18372-2000.

Title:

Una forma marina de ferm

Author/s:

Roger Paez i Blanch

Date:

2004

Language/s:

Català | English

Format:

Article (Indexed Journal)

Publisher/Organizer:

Quaderns d'arquitectura i urbanisme

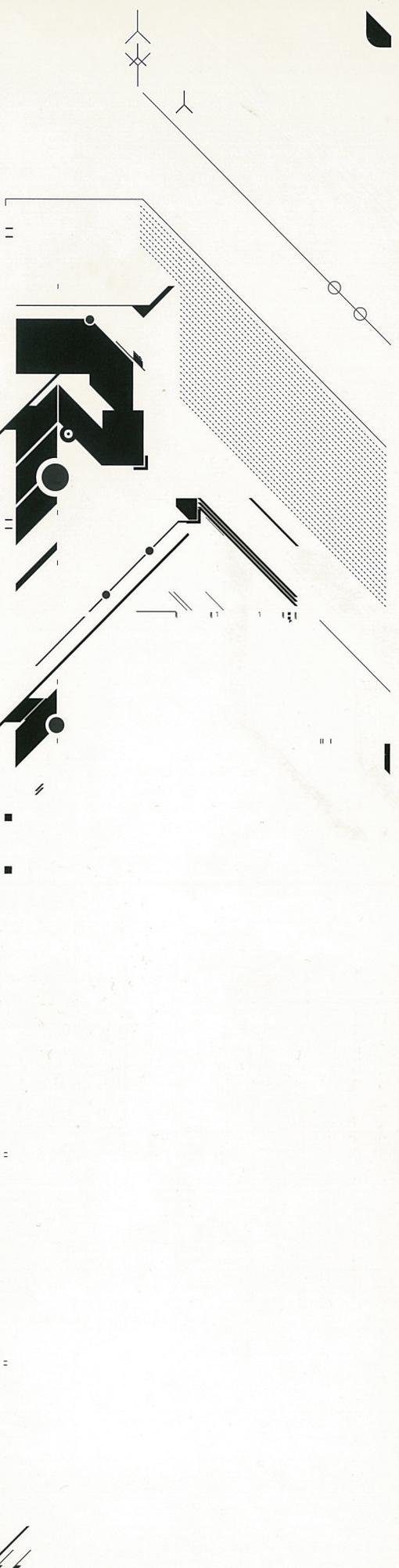
Copyright:

All rights reserved.

QUADERNS D'ARQUITECTURA URBANISME

Moisés Puente + José Heria, Taller de Arquitectura, Fernando Marzá + Neus Moyano, Enric Miralles + Benedetta Tagliabue, Roger Paez, Clorindo Testa, OMA, Clara Murado, Pedro Puertas, Pablo Sáiz + Alberto Marcos, Yehoshua Gutman, Nerea Calvillo, José Luis Echeverría, Juan Elvira, Carlos Cachón, Sergio López-Piñeiro, Juan Azulay, Alexandra Serapicos Antunes, Ramon Faura Coll, Alfons Soldevila, Ciro Nijje, Robert Brufau

Aquest text parteix de la pregunta sobre el perquè de la insistent presència dels plànols de situació en l'obra d'Enric Miralles. Amb independència del tipus de projecte, de la localització geogràfica o de l'escala de l'operació, el plànol de situació, més enllà de la seva funció localitzadora, esdevé sistemàticament territori de recerca. En els plànols de situació d'Enric Miralles entren en joc determinats aspectes de la realitat —present o passada, existent o projectada, geològica o cultural—, gairebé en una dansa amorosa en què sovint és difícil discernir-ne els agents.

Aventurem la possibilitat d'entendre que la importància dels plànols de situació en l'obra d'Enric Miralles respongui al fet que vehiculen una determinada comprensió de la relació entre arquitectura i entorn.

Vivim en una realitat en trànsit, en un món on els referents territorials que s'havien tingut per sòlids i immutables fins fa ben poc s'han descobert fràgils i inestables, tant des de l'acció transformadora de l'home com des de la comprensió que, ja geològicament, el canvi ha estat l'única constant. Només un camp de visió limitat (tant en l'espai com en el temps) ens ha permès inferir l'estabilitat necessària per entendre l'entorn com un conjunt de referències fixes i els llocs com a coordenades estables que emmarquen les nostres accions. A partir de la nostra pròpia capacitat de transformació de l'entorn hem adquirit una nova consciència de relació amb aquest entorn en què trobem que ja no és un marc de referència i sistema de coordenades absolutes, sinó que es constitueix en el dinamisme d'intercanvis en totes direccions, i en retroalimentacions entre cultura i natura fins fa ben poc inimaginables. En resum, doncs, no tenim una terra ferma; en tot cas potser tenim «Terres tremoloses en què la humanitat i la mundanitat es reconeixen. Esglai de terra desfermada i suspesa, de matèria en estat de moviment i canvi constant cap a una forma marina de ferm» (Perejaume, article «Les Senyes», publicat al diari *Avui* el dia 11 de novembre de 2004).

L'enteniment de l'entorn que els plànols de situació d'Enric Miralles vehiculen no pot estar més allunyat de la concepció essencialista i fonamentadora del *genius loci*, segons la qual l'arquitectura revela o posa de manifest certes condicions intrínseques del lloc. Tampoc no es tracta de la invenció d'un lloc *ad hoc* que doni un marc de referència estable al projecte d'arquitectura, de manera que aquest s'entengui com a corol·lari, terme lògic o excrescència quasi natural de certes condicions d'entorn. L'arquitectura dels plànols de situació d'Enric Miralles es produeix acceptant el caràcter magmàtic i

Fig. 1

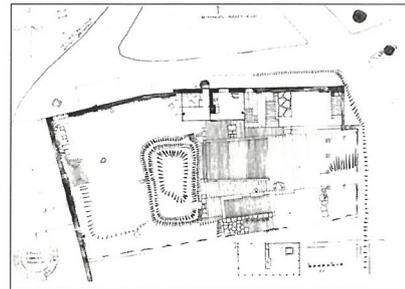

Fig. 2

fluctuant de l'entorn, intensificant les seves relacions amb el projecte d'arquitectura, sense pretendre resoldre'ls en un marc estable.

L'arquitectura d'Enric Miralles no deixa de tenir sentit desarrelada del seu lloc, ni tampoc és comprensible sense establir relacions amb un lloc concret. Ni contextualista ni abstracta, aquesta arquitectura s'entén com a perpètua transformació de les condicions d'entorn de manera que la mateixa arquitectura es «naturalitza» i esdevé entorn de si mateixa, entorn per continuar transformant, sense resolució possible.

Des del plànol d'un arquitecte egipci datat del 1500 aC (fig. 1) fins a l'Upper Lawn d'Alison i Peter Smithson (fig. 2), determinats documents ens parlen, en un llenguatge semblant, sobre el col·lapse total entre les categories clàssiques d'objecte i entorn; la indestriabilitat entre arquitectura i món.

Al llarg de la seva carrera, Enric Miralles va manifestar un clar interès cap a allò perifèric. Bona part dels seus projectes es van desenvolupar o bé als afores de la ciutat (espacialitat perifèrica) o bé als centres històrics (temporalitat perifèrica).¹ A partir d'una certa massa crítica, el fet perifèric obliga a obviar el problema del centre/origen, del lloc de referència fixa i estable, per assajar una operació de redefinició dels estrats espacials i temporals que defineixen un entorn determinat. En situacions perifèriques, la construcció de l'entorn i la construcció del projecte són la mateixa cosa.

Així, doncs, l'entorn no s'entén com un marc de referència predeterminat on s'insereix, seguint relacions estables, una arquitectura. Tampoc l'arquitectura imposa a un entorn les condicions necessàries perquè esdevingui, retroactivament, el seu marc de referència. Els plànols de situació d'Enric Miralles mostren, en canvi, una realitat múltiple, alhora trobada i construïda, alhora geològica i cultural, en què discernir límits entre món i arquitectura és tan impossible com mancat de sentit. Mentre certes arquitectures busquen inútilment terres estables on fonamentar-se i d'altres, evitant tota fricció, es volen autònomes i desfonamentades, Enric Miralles esbossa una arquitectura construïda sobre aquesta forma marina de ferm.

NOTA :

1 : «...Cuando empiezas a trabajar en un casco histórico sientes que no es el sitio lo que es periférico, sino el tiempo. El tiempo se convierte en periférico cuando empiezas a trabajar con edificios del siglo XVI: son los límites de lo actual.» Cf. «Una conversación con Enric Miralles», Alejandro Zaera, 1995, *El Croquis* núm. 30 + 49/50, pàgina 8.

A marine kind of land

Roger Paez

The starting point for this text is the question of why site plans have such a persistent presence in the work of Enric Miralles. Independently of the project type, the geographical location or the operation's scale, the site plans move beyond their locating function to systematically become a territory for research. In Enric Miralles's site plans, certain aspects of reality come into play – whether present or past, existing or designed, geological or cultural – in a harmonious dance where the agents are often difficult to distinguish.

Our understanding of the importance of site plans in Miralles' work is based on the idea that they promote a particular understanding of the relationship between architecture and milieu.

We live in a reality in transit, a world where territorial reference points that were understood as solid and immutable until very recently have been revealed as fragile and unstable, both due to the transforming action of man and the understanding that, even in geological terms, the only constant is change. Only a restricted field of vision (both in space and in time) has allowed us to infer the stability necessary for understanding the milieu as a series of fixed references, and places as stable coordinates that provide a framework for our actions. Based on our ability to transform the milieu, we have taken on a new awareness of our relationship with it. We find that it is no longer an absolute frame of reference or system of coordinates; rather it is formed in a dynamic relationship of exchanges in all directions, and in a feedback between culture and nature which, until recently, we could not even have imagined. In short, there is no solid ground; perhaps all we have are “unsteady lands, where humanity and earthliness size each other up. The shock of ground broken loose and suspended—of matter in a constant state of movement and change, toward a marine kind of land.” (Perejaume, from “Les Senyes,” *Avui*, 11 November 2004).

The understanding of milieu promoted by Enric Miralles' site plans could not be further from the essentialist conception that supports the *genius loci*, according to which architecture reveals or manifests certain intrinsic conditions of the place. Nor do they support the invention of a place *ad hoc* to provide a stable frame of reference for architectural design, where architecture is understood as a corollary, a logical conclusion or a near natural outgrowth from certain conditions of the milieu. The architecture of Enric Miralles' site plans is produced by accepting the magmatic and fluctuating nature of the milieu, by intensifying its relationships to architectural design, without attempting to resolve them into a stable framework. Enric Miralles's architecture doesn't lose its meaning when taken out of context, but it cannot

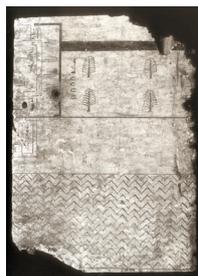

Fig. 1

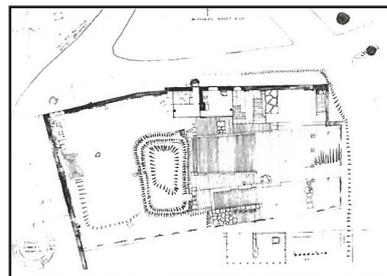

Fig. 2

be understood without establishing relationships with a specific place. It is neither contextualist nor abstract; it is understood as a constant transformation of the conditions of the milieu so that the architecture itself is “naturalized” and becomes the milieu, which continues its transformation, without a possible resolution.

From the plan drawn by an Egyptian architect, dated 1500 BC (Fig. 1) to Alison and Peter Smithson's Upper Lawn (Fig. 2), certain documents speak to us, using a similar language, about the total break-down between the classical categories of object and milieu; the inseparability of architecture and world.

Throughout the course of his career, Enric Miralles showed a keen interest in peripheral phenomena. Many of his designs were developed either on the outskirts of the city (peripheral spatiality) or in historic city centers (peripheral temporality).¹ Once we reach a certain critical mass, the peripheral phenomenon forces us to set aside the issue of center/origin, of a fixed and stable point of reference, in order to engage in an operation intended to redefine the spatial and temporal layers that define a given milieu. In peripheral situations, the construction of the milieu and the construction of the project are one and the same.

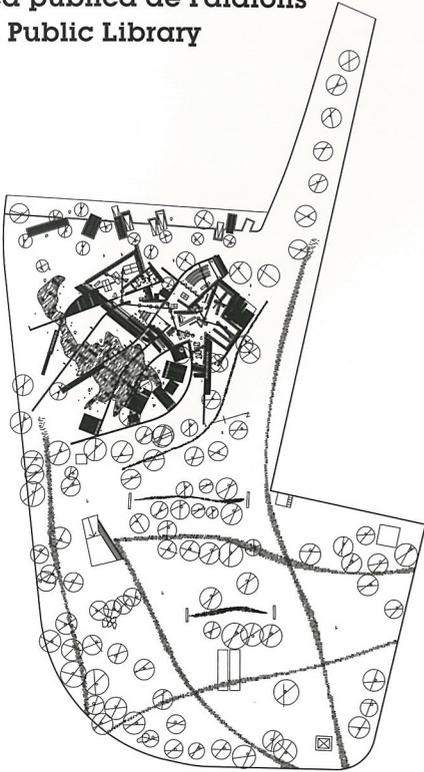
In this way, the milieu is not understood as a predetermined frame of reference into which architecture is inserted, based on stable relationships. Nor does architecture impose its own conditions on the milieu, retroactively creating the necessary conditions for it to become a frame of reference. On the contrary, Enric Miralles's site plans demonstrate a multiple reality that is both discovered and constructed, geological and cultural at the same time, where distinguishing the limits between world and architecture is as impossible as it is pointless. While some architecture uselessly seeks out stable ground to stand on and others, avoiding all contact, aspire to be autonomous and foundationless, Enric Miralles's architecture is built on this marine kind of land.

NOTE:

¹ “When you suddenly start to work in an old quarter it is not the site that is peripheral but rather time. Time becomes peripheral when you start to work with XVI century buildings: they are the fringes of the present.” See “Una conversación con Enric Miralles,” Alejandro Zaera, 1995, *El Croquis* issue 30 + 49/50, page 8.

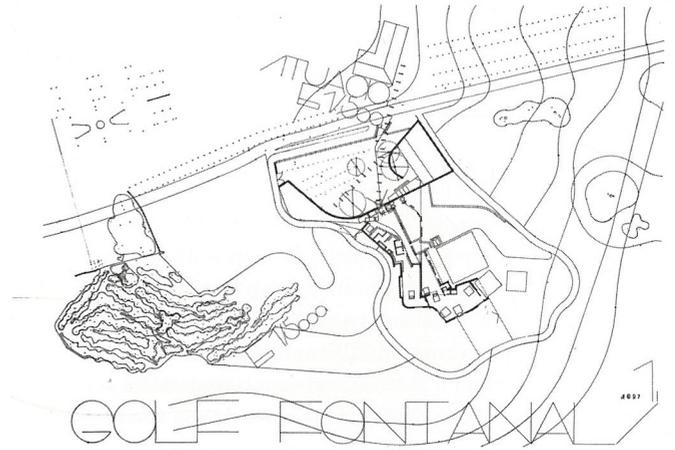
1997

**Biblioteca pública de Palafolls
Palafolls Public Library**

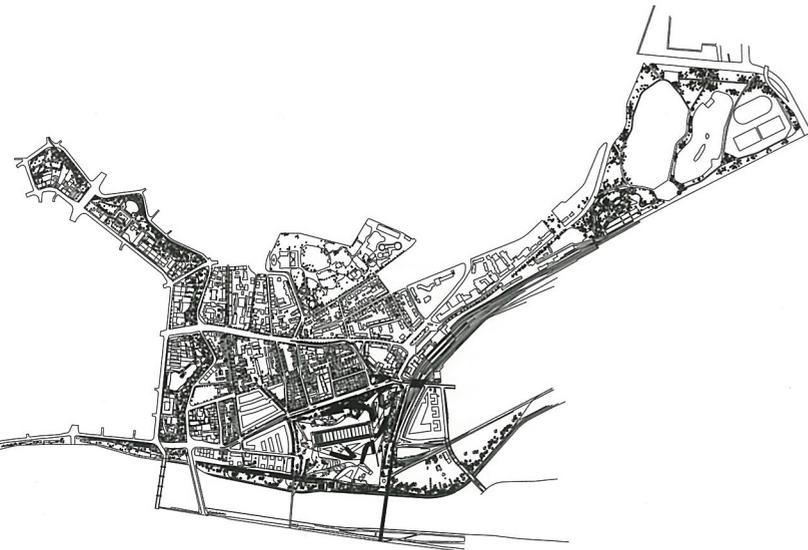
1997

**Casa club de golf de Fontanals
Fontanals Golf Club House**

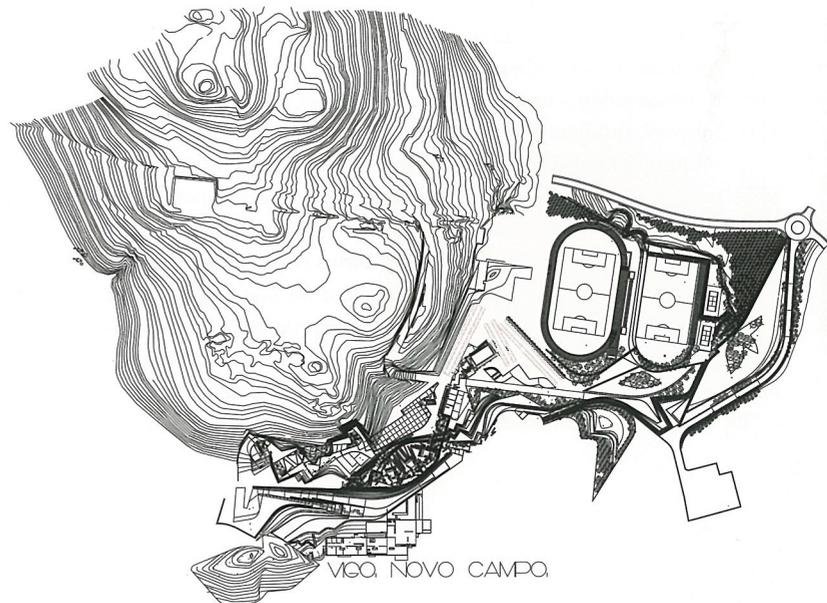
2001

**Seu del Banc Central Europeu
European Central Bank Headquarters**

2003

**Campus universitari de Vigo
Vigo University Campus**

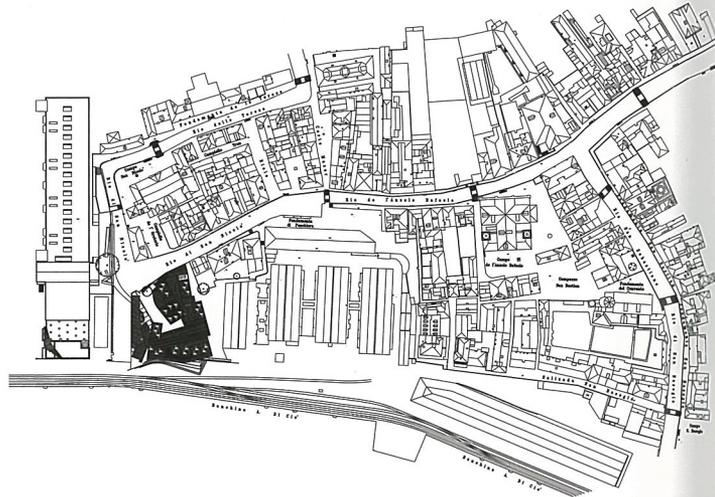
1997

Rehabilitació del mercat de Santa Caterina
Renovation of Santa Caterina market

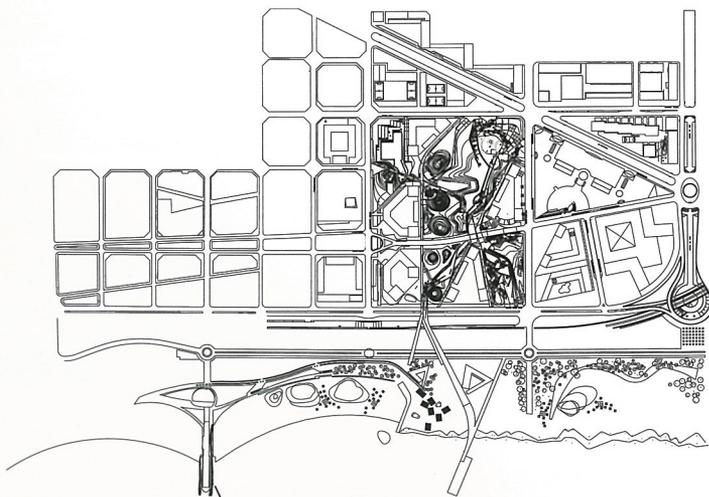
1998

Escola d'Arquitectura de Venècia
Venice School of Architecture

2003

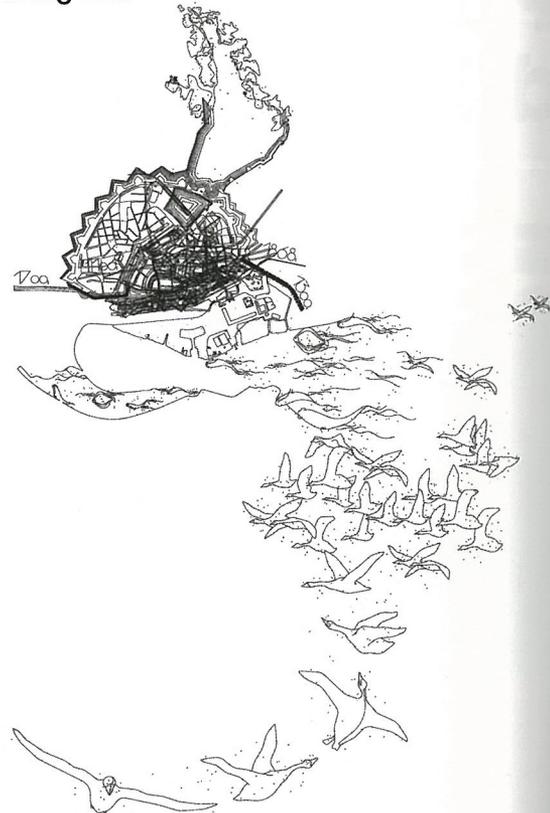
Parc Diagonal Mar
Diagonal Mar Park

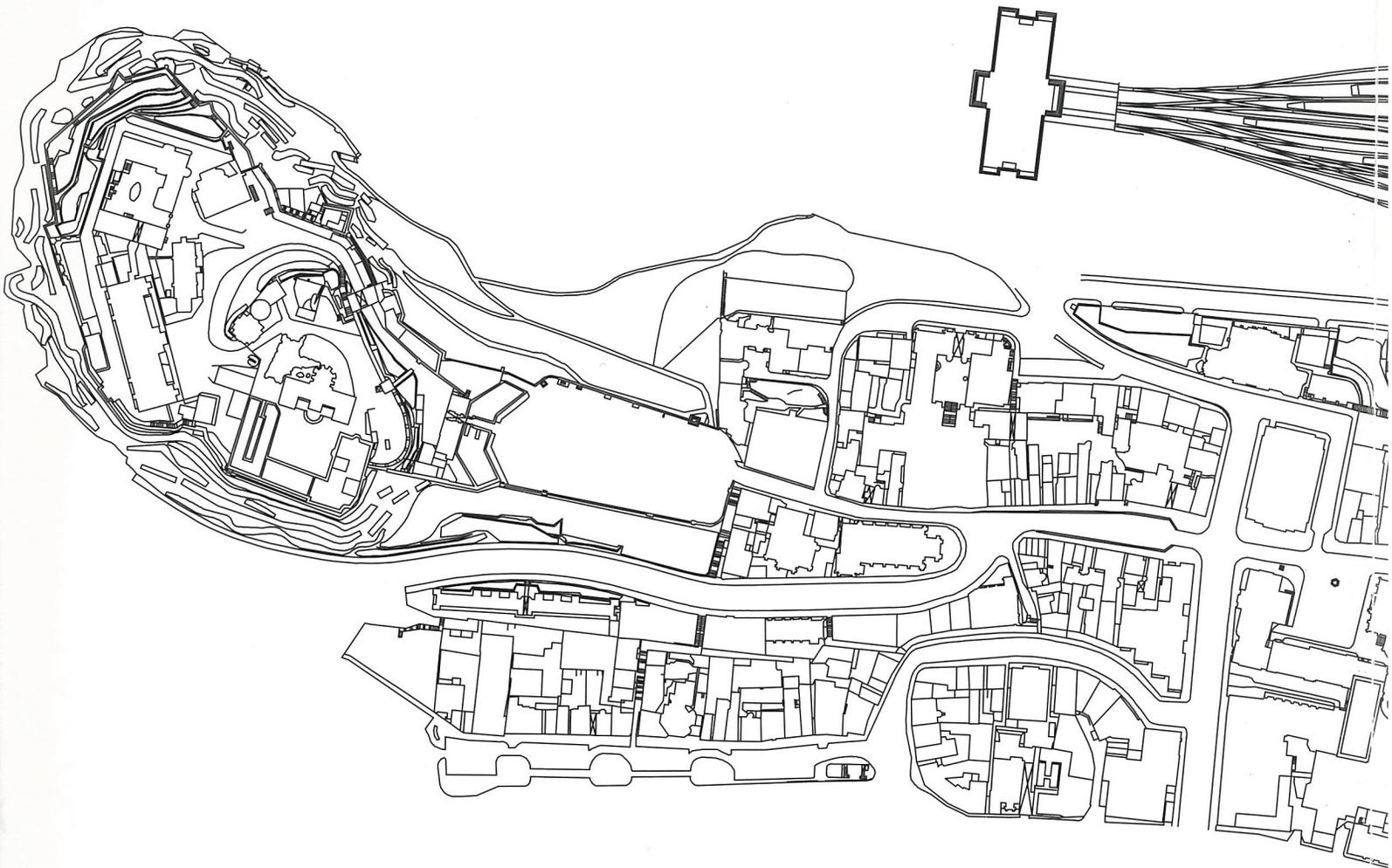

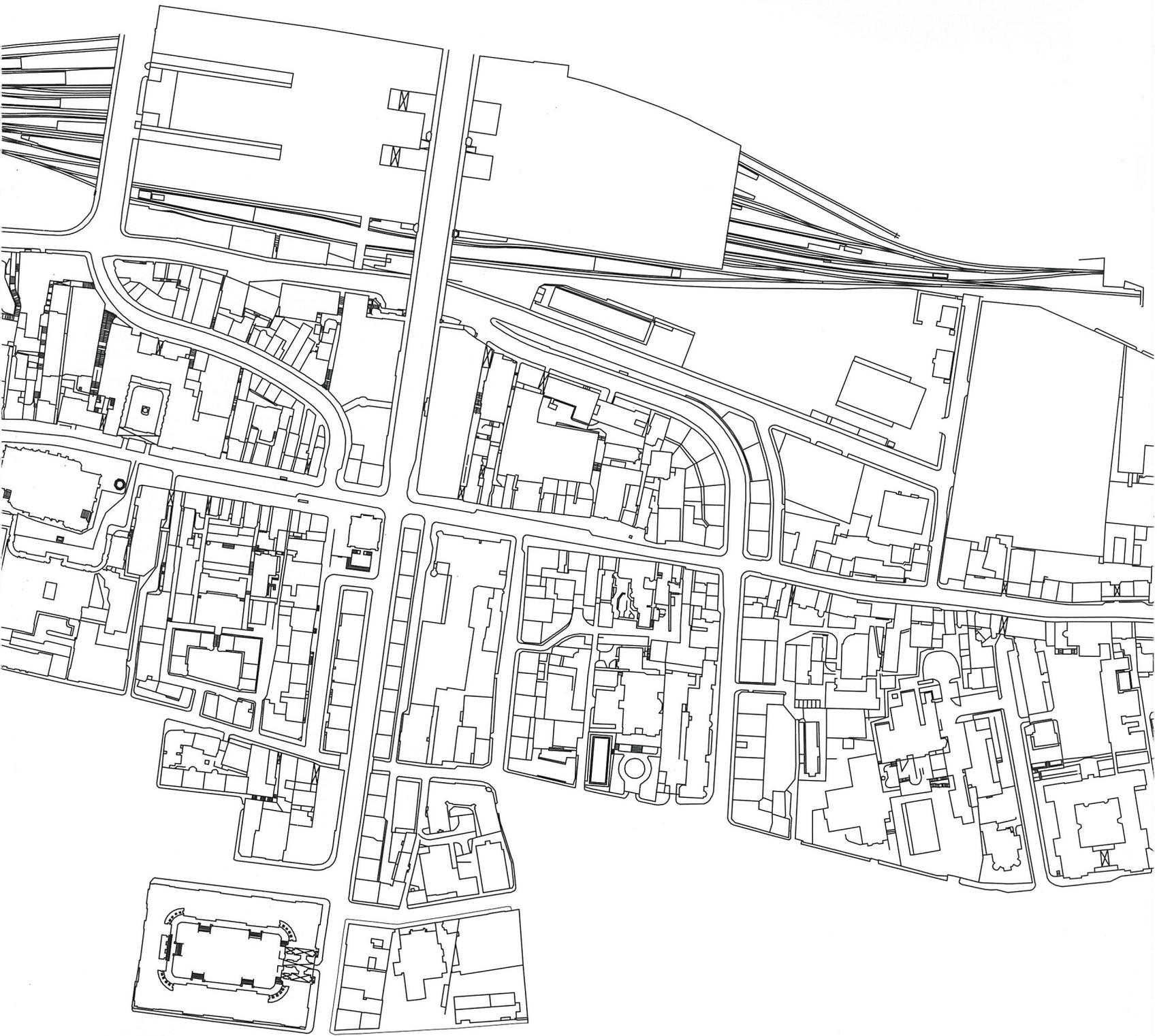
PARC DE DIAGONAL MAR

2004

Port d'Hamburg
Hamburg Port

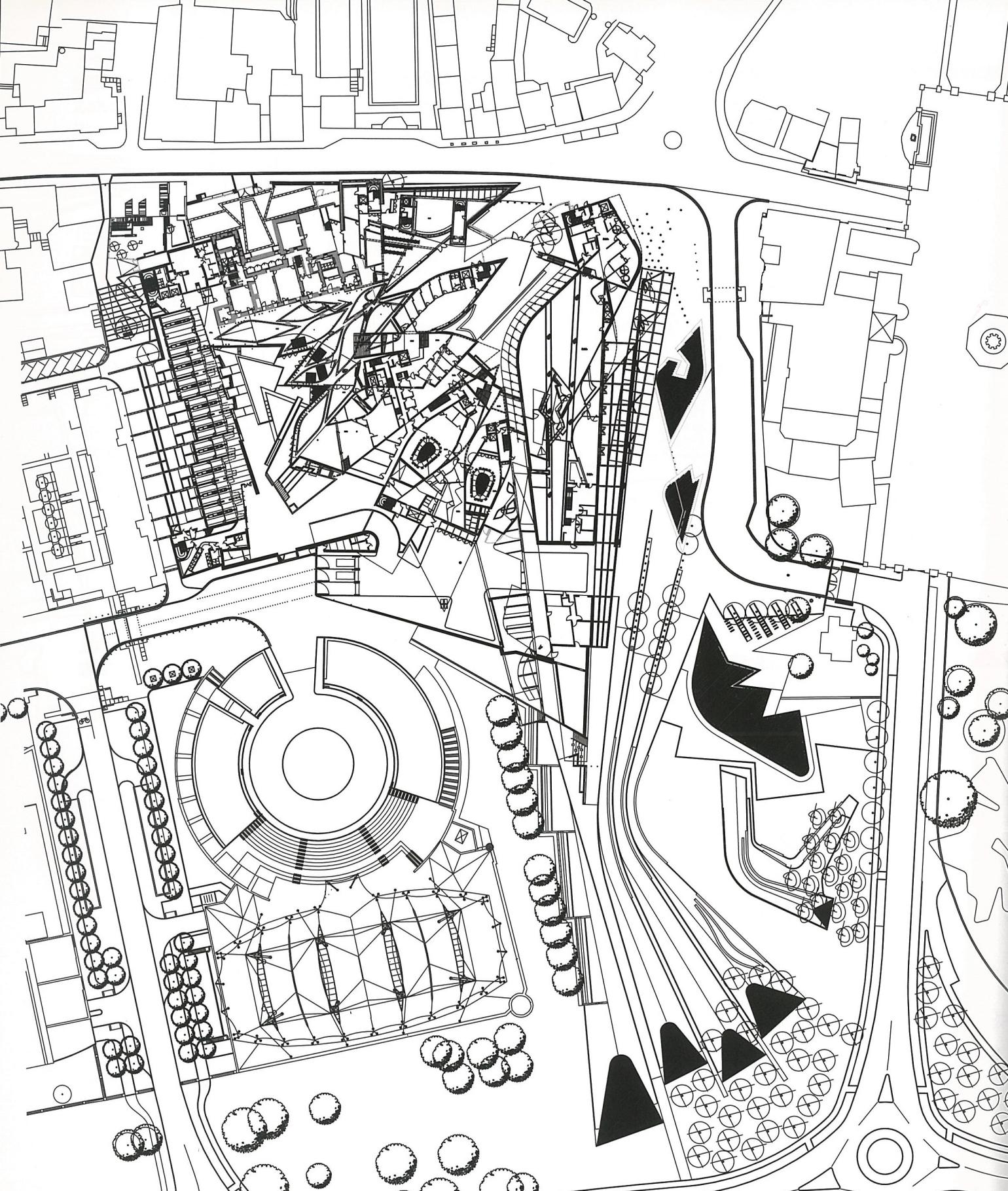

2004

Parlament d'Escòcia, Edimburg
Scottish Parliament, Edinburgh

Quaderns / SCOTTISH PARLIAMENT : Enric Miralles
Benedetta Tagliabue

66
DECEMBER 2004
244 : Q. 4.0

TITLE
LAND/CAPE
PLAN
GARDEN LEVEL
SCALE
GROUND NUMBER

A1